

26.03.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**26 Mart 2024
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

26 Mart 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Türkiye Ulusal Ajansı Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 166)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 204)

İLKE KARARLARI

— Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonunun, 100 Sayılı Doğal Sit Alanlarında Güneş Enerjisi Santralleri (GES) İlke Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair İlke Kararı (No: 137)

— Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonunun, Doğal Afet Anında Yapılacak İş ve İşlemlere Yönelik İlke Kararı (No: 138)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 18/1/2024 Tarihli ve E: 2023/61, K: 2024/10 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 11/1/2024 Tarihli ve 2019/2284 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 2/11/2023 Tarihli ve 2018/25691 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 3 ve 9. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı (E: 2023/6, K: 2024/1)

Oba Makarna'dan 1,3 milyar TL net kâr

Cirosunu 2023'te bir önceki yıla göre yüzde 12'lik artışla 23,4 milyar TL'ye çıkan Oba Makarna, yılı 1,3 milyar lira net kâr ile tamamladı.

Oba Makarna, 2023 yılına ilişkin finansal sonuçlarını paylaştı. 1 Ocak - 31 Aralık 2023 tarihlerini kapsayan bir yıllık dönemde cirosunu bir önceki yıla göre yüzde 12 oranında artıran Oba Makarna, toplam 23,4 milyar TL ciro elde etti. Aynı dönemde net kârını 1,3 milyar TL'ye çıkaran şirket, yıllık yüzde 445 büyüme ile 1,8 milyar TL FAVÖK'e ulaştı. FAVÖK marjı ise 2022 yılına göre ciddi bir artışla yüzde 1,6'dan yüzde 7,6'ya yükseldi. Oba Makarna'nın aktif toplamı 8 milyar TL olup karşılığında 4,3 milyar TL öz kaynağı bulunuyor.

2023'e ilişkin finansal sonuçları değerlendiren Oba Makarna CEO'su Alpaslan Özgüçlü, "Bin 200'ün üzerinde çalışanımızın emeği ve yatırımlarımız sayesinde artan üretim hacmimiz, ihracatımız ve satış gelirlerimizle 2023 yılını da başarılı bir sonuçla tamamladık. Makarnada yeniden dengelenen müşteri dağılımına karşılık, un ve noodle satışlarımız ile beraber buğday ihracatımızdaki artış ciromuzda yüzde 12'lik bir büyüme yakalamamızı sağladı. Sürdürülebilir ve karlı büyüme hedefimiz, doğru fiyatlama ve stratejik maliyet yönetimi ile FAVÖK marjında da önemli bir iyileşme gerçekleştirdik. Operasyon karlılığımızın artışı ile de 2023 yılında net kâra geçiş sağladık. Şubat ayında başarıyla tamamladığımız halka arzımızdan da elde ettiğimiz gelir ile bilançomuz güçlenmeye devam ediyor." dedi.

100'ü aşkın ülkeye ihracat yapıyor

Türk makarnasını dünya sofralarıyla buluşturdıklarını vurgulayan söyleyen Özgüçlü, 6 kıtada 100'ün üzerinde ülkeye ihracat yaptıklarını bildirdi. Türkiye'deki makarna üretiminin yüzde 25'ini Oba Makarna olarak gerçekleştirdiklerine dikkat çeken Özgüçlü, "Türkiye'nin makarna ihracatından ise yaklaşık yüzde 30 pay alıyoruz. Sürdürülebilir büyüme stratejimiz doğrultusunda Türkiye'deki liderliğimizi sürdürürken, uluslararası pazardaki mevcut payımızı artırmaya ve yatırım fırsatlarını değerlendirmeye devam edeceğiz. Aynı zamanda tüm ortaklarımıza verdiğimiz dağıtılabilir net dönem kârının asgari yüzde 10'unu dağıtacağız. Dağıtım oranına ise yapılacak olan ilk genel kurulda karar vereceğiz." şeklinde konuştu.

10 yıldır ihracat şampiyonu

Dünya standartlarında, yüksek teknoloji ile üretim yapan Oba Makarna, Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin 2022 yılsonuna kadar açıklanan Türkiye'nin ilk bin ihracatçısı araştırma verilerine göre makarna sektöründeki şampiyonluğunu son 10 yıllık dönemde sürdürüyor. Şirket, 2022 yılında Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) sıralamasında 118'nci, Fortune 500 Türkiye listesinde ise 117'nci sırada yer alıyor. Oba Makarna, yurt içi pazarda Oba Makarna ve Obamie Noodle markalarıyla ürün satışı gerçekleştirirken, yurt dışı pazarda Oba Makarna'nın yanı sıra; Oba Gold, Obalino, Nido, Eva, Omelia, Pasta Layla, Pasta Savana, Vera, Rosa Linda markaları ile faaliyetlerine devam ediyor.

Yeni Ar-Ge Merkezi ile bir adım daha öne çıkacak

Pazardaki genel ihtiyaçların ve müşterilerin isteklerini analiz eden, değişen tüketim alışkanlıkları ve tüketici beklentilerini yakından takip eden Oba Makarna, araştırma, geliştirme ve iyileştirme çalışmalarına sürekli devam ediyor. Hendek Fabrikası'nda bin 200 metrekare alana sahip Ar-Ge Merkezi'ni hayata geçiren şirket, bu sayede Ar-Ge çalışmalarını daha da ileri taşımayı hedefliyor. Oba Makarna Ar-Ge Merkezi'nde Mikrobiyoloji, Enstrümental, Formülasyon laboratuvarlarının yanı sıra üretimde kullanılan noodle hattının minyatürünün ve otomatik sos karışımlarının yapılabileceği minyatür sos makinasının yer aldığı pilot tesis laboratuvarı ile çeşitli tariflerin uygulaması için endüstriyel mutfak ve ofisler yer alıyor. Şirket ürettiği ürünlere ilişkin Ar-Ge faaliyetlerinin yanı sıra, ambalaj ve atıkların geri kazanılması konularında da Ar-Ge çalışmalarına devam ediyor.

Yenilenebilir enerji yatırımlarıyla emisyonunu artırıyor

Sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde karbon izini ve atıklarını azaltmaya yönelik faaliyetlerine devam eden Oba Makarna, tükettiği enerjinin bir kısmını kendi ürettiği temiz enerjiden karşılıyor. Şirket, Hendek Fabrikası'nın çatısındaki 2,4 MW kapasiteli GES ile noodle üretim hatlarının elektrik ihtiyacının yaklaşık yüzde 50'sini yenilenebilir enerjiden karşılamayı, hem de yıllık bin 700 ton karbon emisyonunu engellemeyi hedefliyor. Gaziantep Fabrikası için de 2,1 MW kurulu güce sahip GES'i devreye alan şirket, yılda bin 800 ton karbon emisyonunu engellemeyi amaçlıyor.

Kredi faizleri uçuşa geçti!

TCMB'nin politika faizini yüzde 50'ye çıkarmasının ardından, bankalar da kredi faizlerinde artışa gitti. Açık ara yüksek faiz uygulanan ihtiyaç kredilerindeki artış 40-200 baz puan arasında kalırken, ticari kredilerde 700 baz puanlık artırım dikkat çekti.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası'nın Para Politikası Kurulu toplantısında yaptığı faiz artışı sonrası bankacılık sektörü de kredi faiz oranlarını yeniden düzenledi. Zaten geçen hafta ihtiyaç ve ticari kredi faizlerini artıran bankacılık sektörü yeni haftaya da tüm kredi kanallarında faiz artışıyla başladı.

Merkez Bankası'nın geçen haftaki 500 baz puanlık faiz artırımını kredi faiz oranlarına hemen yansıdı. Bankalar ihtiyaç kredi faizlerini 40-200 baz puan arasında yükseltirken ticari kredi faizlerinde de 700 baz puanlık artırımlar gerçekleşti. İhtiyaç kredisinde aylık yüzde 6 seviyeleri ticari kredi faizinde ise yıllık yüzde 59-75 seviyeleri artık normalleşti. Merkez Bankası, ihtiyaç ve ticari kredilerde bankalara büyüme sınırı uyguluyor. İhtiyaç ve taşıt kredilerinin yanı sıra yeni haftaya konut ve taşıt kredi faiz oranları da artışla başladı.

Bir haftada faiz artışı yüzde 13,5

Merkez Bankası'nın sıkı para politikasının gecikmesiz ilk yansıdığı alan daima kredi faizleri oluyor. Merkez Bankası'nın mart ayı Para Politikası Kurulu toplantısında yüzde 45 olan politika faizini yüzde 50'ye çıkarmasının hemen ardından bankacılık sektörü tüm kredi faizlerinde ayarlamaya gitti. Bankacılık sektörü kaynaklarının

verdiği bilgiye göre bazı bankalarda yüzde 52 seviyesinde olan ticari kredi faizi yeni haftaya yüzde 59 seviyesinden başladı. Bu 7 puanlık artış neredeyse bir haftada ticari kredi faizinin yüzde 13,5 artışa uğradığını gösteriyor. Bazı bankaların internet sitelerinde yer alan bilgilere göre ise ticari kredi faizinde yüzde 75'e kadar çıkan oranlar göze çarpıyor. Bankacılık sektörü kaynakları ortalamada ise yüzde 59-65 arasında ticari kredi faizleri ağırlıklı.

Belli miktarlar üst yönetime soruluyor

Merkez Bankası mart ayı başında ticari kredilerde bankaların aylık büyüme sınırını yüzde 2,5'ten yüzde 2'ye indirdi. Ancak ticari kredide sınırlar bununla kalmıyor. Şirketler yüksek ticari kredi faizi oranlarını kabul etse de bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre banka banka farklılık göstermekle birlikte yüzde 2 aylık kredi büyüme sınırının yanı sıra banka üst yönetimlerinin uyguladığı kısıtlar da bulunuyor. Bazı bankalarda 500 bin - 1 milyon arası ticari kredi talepleri banka üst yönetime sorulmadan onaylanamazken, en fazla 200-300 milyon lira seviyesinde kredilere şubeler karar verebiliyor.

TL tahvil stoku 385 milyar lirayı aştı

Bankaların ticari kredi iştahı oldukça düşük iken reel sektörün de bu faizlerle talebi artırması da çok beklenmiyor. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre çok sıkışık durumda olan şirketler kredi kanallarına başvuruyor yapabilen şirketler ise tahvil ihracına yöneliyor. Oldukça zayıf olan tahvil sektörü son dönemdeki sıkılaştırmanın etkisiyle hızlı büyüyor. TL cinsi tahvil ihraçları kredi kanallarının açık faiz oranlarının düşük olduğu 2022 yılında sadece 12 milyar lira iken 2023 yılında 229 milyar liraya yükseldi. 2024 yılının ilk iki ayında ise tahvil ihraçları 127.3 milyar liraya ulaştı. Toplam TL tahvil stoku da 385 milyar lirayı geçti.

Bankalar sübvansiyonsuz tarımsal kredi faizlerini de yükseltti. Bazı kamu bankalarında yüzde 47 olan çiftçi kredi faiz oranı da yüzde 51'e çıkarken bazı özel bankalarda ise yüzde 60'a kadar ulaştı.

İhtiyaç kredi faizi de artışla başladı

İhtiyaç kredi faizini bankacılık sektörü daha geçen hafta artırmıştı. Bu yeni haftaya da yine artışla girildi. Geçen hafta yüzde 4,3 olan bir özel bankanın ihtiyaç kredi faizi bu hafta yüzde 6'ya çıkarken, bazı kamu bankalarında yüzde 4,94 olan ihtiyaç kredi faizi yeni haftaya yüzde 5,34 ile başladı. Bazı bankalarda 2 puana yakın artış yapılırken bazı bankalarda da 0.5 puanlık artışlar görüldü. İhtiyaç kredi faizinin yanı sıra konut ve taşıt kredi faiz oranlarında da yükselişler var. Bazı kamu bankalarında konut kredi faizi yüzde 4,29'a kadar çıktı. Aylık yüzde 2 büyüme sınırı olan taşıt kredisinde de faiz oranları geçen hafta sert yükselmiş ve yüzde 3,99 seviyelerinden yüzde 4,29'a çıkarılmıştı bu haftaya ise en düşük yüzde 4,5 seviyesinden taşıt kredisini kullanımları gerçekleştiriliyor.

Kredi kartıyla ödemeler yüzde 166 arttı

Parasal sıkılaştırma kredi kartı faizlerine yansıtılmıyor. Merkez Bankası sadece kredi kartından nakit çekim ve kredili mevduat hesapları faiz oranlarının yüzde 5'e çıkarılmasını düzenledi. Ancak kredi kartı faiz oranı halen yüzde 3,66, gecikme faiz oranı da yüzde 3,96 seviyesinde. Bu oranlar kredi kartı kullanımının artış hızının kesilmemesi sonucunu da doğuruyor. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre, kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlarla şubat ayında yapılan toplam ödeme tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 152 artarak 1,01 trilyon lira oldu. BKM, şubat ayına ilişkin verilerini açıkladı. Buna göre, şubat ayı itibarıyla Türkiye'de kredi kartı sayısı 120.4 milyon, banka kartı sayısı 191.2 milyon ve ön ödemeli kart sayısı 91.8 milyona çıktı. Geçen yılın şubat ayı ile kıyaslandığında kredi kartı sayısında yüzde 18, banka kartı sayısında yüzde 11, ön ödemeli kart sayısında ise yüzde 23'lük artış yaşandı. Toplam kart sayısı ise yüzde 15 artarak 403,4 milyona ulaştı. Kartlı ödemelerin 843.1 milyar lirası kredi kartları ile yapılırken, 150,3 milyar lirasında banka kartları, 19 milyar lirasında ise ön ödemeli kartlar kullanıldı. Ödemelerde büyüme oranı, kredi kartlarında yüzde 166, banka kartlarında yüzde 94, ön ödemeli kartlarda ise yüzde 184 oldu. İnternette kartlı ödemeler ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 177 artarak 294 milyar liraya yaklaştı. İnternette yapılan kartlı ödemelerin toplam içindeki payı yüzde 26 oldu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz: İşgücü piyasamız güçlü

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, "Enflasyonla mücadeleyi odağımıza aldığımız bu dönemde işsizlik oranındaki düşüş ve istihdamın artması işgücü piyasamızın güçlü görünümünü göstermektedir" dedi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, X hesabından bugün Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan 2023 yılı işgücü istatistiklerini değerlendirdi.

Yılmaz şu mesajları paylaştı:

"İşsizlik oranı, 2023 yılında bir önceki yıla göre 1 puan azalarak yüzde 9,4 olarak gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı, yüzde 10,1 olan OVP hedefinin de ötesinde bir iyileşmeyle 9 yıl sonra tekrar tek haneli seviyelere inmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı OVP'deki öngörümüzle uyumlu bir şekilde 880 bin kişi artarak 2023 yılında 31 milyon 632 bine ulaşmıştır.

Enflasyonla mücadeleyi odağımıza aldığımız bu dönemde işsizlik oranındaki düşüş ve istihdamın artması işgücü piyasamızın güçlü görünümünü göstermektedir. İstihdam oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre 0,8 puan artarak yüzde 48,3 seviyesine yükselirken, işgücüne katılma oranı 0,2 puan artışla yüzde 53,3 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam oranında ve işgücüne katılma oranında da OVP hedefleriyle uyumlu gerçekleştirmeler kaydedilmiştir. İşgücüne katılma oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre kadınlarda 0,7 puan artarak yüzde 35,8'e, gençlerde ise 1,8 puan artarak yüzde 45,6 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranı ise yıllık bazda kadınlarda 0,8 puan

26.03.24

azalarak yüzde 12,6'ya, gençlerde ise 2 puan azalarak yüzde 17,4'e gerilemiştir. İstihdam edilenlerin sayısında 2023 yılında yüzde 2,9 oranındaki artışta, inşaat ve hizmetler sektörlerindeki istihdam artışı etkili olmuştur. Kayıt dışı istihdam oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre 0,7 puan azalarak yüzde 26,1 olarak gerçekleşmiştir. Büyüme istihdam ilişkisinin kuvvetlenmesi ve istikrarlı büyüme performansımızın devam etmesiyle birlikte kadınlar ve gençler başta olmak üzere istihdamda artışların sürmesini bekliyoruz."

Mahfi Eğilmez uyardı: Sarmaldan çıkamıyoruz, farklı yöntemler denenmeli

Altınbaş Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mahfi Eğilmez, "Yıllık hane halkı tüketim oranımız yüzde 12.8 olarak açıklandı. Bu da tüketim artışımızın gelirimizden daha fazla olduğunu gösteriyor" dedi.

İki deneyimli ekonomist olan **Prof. Dr. Işın Çelebi ve Dr. Mahfi Eğilmez**, 2024 Mart ayı ekonomisini değerlendirdi.

Dr. Eğilmez, "Yıllık hane halkı tüketim oranımız yüzde 12.8 olarak açıklandı. Bu da tüketim artışımızın gelirimizden daha fazla olduğunu gösteriyor" dedi.

Tüketim artışı gelirden fazla

Altınbaş Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mahfi Eğilmez, "Kişi başı geliri hesaplarken sığınmacıları nüfusta yok saydığımız için nüfusumuz daha az görünüyor ve **kişi başı gelir 13 bin 110 dolar** olarak daha yüksek oluyor. Ama sığınmacıları dahil ederek hesapladığımda bu rakam 11 bin dolara düşüyor. Yıllık olarak hane halkı tüketim oranımız ise yüzde 12.8 olarak açıklandı. Bu da tüketim artışının gelirden daha fazla olduğunu gösterdi" dedi.

Martta açıklanan ekonomik göstergeler arasından büyüme oranı ve turizmin olumlu olduğunu belirten Dr. Mahfi Eğilmez, **yüzde 4.5 açıklanan 2023 büyüme oranını iyi olarak değerlendirdi.**

Diğerlerini de paylaşarak Türkiye'nin yüzde 67'lik enflasyonuyla Arjantin ve Lübnan'ın ardından üçüncü sırada olduğunu belirtti.

Tarımdaki büyüme gelecek için tehlikeli

Prof. Dr. Işın Çelebi de 4.5'lik büyüme oranının hizmetler sektöründeki büyümeden kaynaklandığına işaret ederek tarımdaki büyümenin 0.5 ile gelecek için çok ciddi bir tehlike olduğunu ifade etti.

Eğilmez, son açıklanan yüzde 67'lik enflasyon oranı ile Türkiye'nin, yüzde 254'lük Arjantin ve yüzde 177'i ile Lübnan'dan sonra üçüncü sırada geldiğini ifade etti. Enflasyonun yapışık hale geldiğine de değinen Eğilmez, "Sokaktaki vatandaş enflasyon ile ciddi mücadele olmadığını görünce iç tüketimini kısmıyor. **Kredi kartı taksit sayıları kısıtlandı ama tüketimin önüne geçilemiyor. Maliye politikası gevşekse ve yarı sıkı para politikanız varsa önleyemezsiniz. Sokağın davranışı da fiyatları artırıyor. Sarmaldan çıkılamıyor**" dedi.

Nakit açığı bütçeyi zorluyor

Geçen yılın bütününde 143 milyar lira olan bütçe açığının 2024 yılında şimdiden 151 milyar liraya ulaştığını belirten Eğilmez, "Ocak, Şubat nakit açığı 405 milyar liraya yükseldi. Bu bütçeyi de zorluyor. Türkiye'nin 2023'ün ilk 3 aylık verisine göre 483 milyar dolar toplam dış borcu var. 12 aylık 37 buçuk milyar dolarlık bir cari açığımız var, düşüyor. İhracatta 500 milyon dolarlık bir artış oldu. 2023 Ocak'ına göre ithalatta 7,6 milyar dolarlık bir düşüş var. Bunun yaklaşık 4 milyar doları, altın ithalatındaki düşüşten kaynaklanıyor. Böylece cari açığımızda Ocak'ta 7.8 milyar dolarlık bir düşüş yaşadık" dedi.

Enflasyonla mücadele de farklı yöntemler denenebileceğini anlatan Eğilmez, en kötüsünün enflasyonu takip etmek olduğunu açıkladı.

Eğilmez, "Merkez Bankası, faizi yüzde 45 yerine bir anda yüzde 75'e çıkarabilir. Böylece sistemi önce bir sarsarsın ve oradan geriye gelirsın. Böylece enflasyonun önüne geçerek önemli bir etki oluşturabilir. Bu şekilde farklı yöntemler denenebilir" dedi.

Açlık sınırı 20 bin lirayı aştı

KAMU-AR'a göre Türkiye'de açlık sınırı mart ayında yüzde 5,9 artışla 20 bin lirayı, yoksulluk sınırı ise yüzde 11 artışla 57 bin lirayı aştı.

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu, Ar-Ge birimi KAMU-AR'ın dört kişilik bir ailenin, dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için tüketmesi gereken gıda ile beslenmenin yanı sıra diğer ihtiyaçlarını da insan onuruna yaraşır bir şekilde ve yoksunluk hissi çekmeden karşılayabilmesi için yapması gereken harcamaları dikkate alarak hesapladığı açlık-yoksulluk sınırı araştırmasının Mart 2024 sonuçlarını açıkladı.

Araştırmaya göre, açlık Mart ayında ilk kez 20 bin lira sınırını aşarken, yoksulluk sınırı da 57 bin lirayı geçti. Mart'ta açlık sınırı bir önceki aya göre yüzde 5,9, yoksulluk sınırı ise yüzde 11 oranında artış kaydetti.

Araştırmaya göre, açlık sınırı martta bir önceki aya göre 1.125 lira artarken, gıda dışındaki ihtiyaçlar için yapılması gereken harcama ise 3 bin 780 liralık artışta 37 bin 182 liraya kadar çıktı. Her ikisinin toplamından oluşan yoksulluk sınırı ise önceki aya göre 4 bin 905 lira arttı. Son bir yıllık dönemde ise açlık sınırı 9 bin 207 lira, gıda dışındaki ihtiyaçlar için yapılması gereken harcama 18 bin 524 lira ve yoksulluk sınırı ise 27 bin 731 liralık artış kaydetti. Açlık sınırı bu yılın ilk üç aylık döneminde ise toplam 3 bin 615 lira artış kaydetti.

Araştırmaya göre dört kişilik bir ailenin insan onuruna yaraşır şekilde yoksunluk hissi çekmeden yaşayabilmesi için yapması gereken gıda ile gıda dışı harcamaların toplam tutarını gösteren yoksulluk sınırı ise martta 4 bin 905 lira daha artarak 57 bin 280 liraya yükseldi. Yoksulluk sınırında yılın ilk üç ayındaki artış ise 10 bin 443 lira

oldu. Yoksulluk sınırında, son bir yıllık dönemdeki artış ise 27 bin 731 lira olarak gerçekleşti.

Dengeli beslenme için harcanması gereken tutar 527 lira arttı

Ankara'da en fazla alış-veriş yapılan marketlerden derlenen fiyatlara göre, dengeli beslenebilmek için et- balık- yumurtaya aylık olarak harcanması gereken tutar martta bir önceki aya göre 527 lira, yıllık olarak ise 2 bin 770 lira artarak 5 bin 740 lira oldu.

Kuru bakliyat için yapılması gereken harcama önceki aya göre 2 lira, geçen yılın aynı ayına göre ise 163 liralık artışla 411 liraya yükseldi.

Bir önceki aya göre 76 lira artarak 4 bin 306 liraya yükselen süt, yoğurt ve peynir için yapılması gereken harcama son bir yılda ise 1.533 lira arttı. Meyve için harcanması gereken para Mart'ta 415 lira, geçen yılın aynı ayına göre ise 1.452 lira artarak 2.167 lira, sebze harcaması ise önceki aya göre 330 lira, geçen yılın aynı ayına göre ise 1.398 lira artarak 2 bin 797 lira oldu.

Ekmek, un ve makarna gibi ürünler için yapılması gereken harcama Mart'ta değişmeyip 1.498 lirada kalırken, pirinç ve bulgur harcamaları 2 lira artarak 805 liraya çıktı. Yağ için yapılması gereken harcama ise 30 lira artarak 522 lirayı buldu.

Şeker, bal, pekmez, reçel gibi gıda maddelerine yapılması gereken harcama Mart'ta önceki aya göre 171 lira artarak 1.292 lira oldu. Aynı ailenin zeytin için yapması gereken harcama ise 559 lira oldu.

Yetişkin erkek için 2.800, kadın için 2.200, genç için 3.000 ve çocuk için de 1.600 kalori esas alınarak yapılan hesaplamaya göre mart ayında açlık sınırı yetişkin erkek için 5 bin 868 lira, yetişkin kadın için 4 bin 606 lira, çocuk için 3 bin 345 lira ve genç için de 6 bin 279 lira oldu.

Giyim ve gıda harcamaları 663 lira arttı

Yoksulluk sınırının belirlenmesinde gıda dışı gereksinimlerin fiyat değişimleri de esas alınarak yapılan araştırmaya göre, dört kişilik bir ailenin gıda dışındaki gereksinimlerini "yoksulluk hissi duymadan" karşılayabilmesi için gereken harcama tutarı da martta 37 bin 182 liraya kadar yükseldi.

Dört kişilik ailenin giyim ve ayakkabı harcamaları martta bin 663 liraya çıkarken, barınma (kira dâhil) harcamaları 8 bin 466 liraya yükseldi, ev eşyası harcamaları 4 bin 752 lira, sağlık harcamaları 1.606 lira oldu. Ulaştırma harcamaları 11 bin 782 liraya yükseldi. Haberleşme harcamaları 1.166 liraya, eğlence ve kültür harcamaları 1.139 liraya, eğitim harcamaları 721 liraya, tatil-otel harcamaları 3 bin 859 liraya ve çeşitli mal ve hizmetlerle ilgili harcamalar 2 bin 26 liraya çıktı. Gıda dışı harcamalarda bu yılın ilk iki aylık dönemde 6 bin 828 lira artış gözlemlendi.

TCMB'nin rezervleri PPK haftasında da geriledi

Merkez Bankası'nın altın dahil brüt rezervlerinin geçen hafta, 4.1 milyar dolar azalarak 123.8 milyar dolara, Net Uluslararası Rezervlerinin (NUR) ise, 4.5 milyar dolar azalarak 15.1 milyar dolara gerilemesi bekleniyor.

Ali Orhan Yalçinkaya / EKONOMİ

Merkez Bankası'nın 22 Mart haftasına ilişkin döviz rezervlerine dair haftalık durumu 28 Mart Perşembe günü öğreneceğiz. Hafta başında (bugün) yayımlanan analitik bilançodan ise, bunu tahmin edebiliyoruz.

Şöyle ki, analitik bilançodaki "Dış Varlıklar" kalemindeki değişim ile TCMB'nin açıkladığı toplam döviz rezervleri değişimi uyumlu seyretmektedir.

ANALİTİK BİLANÇO

(milyar USD)	15.03.2024	22.03.2024	Fark
AKTİF	204,3	200,1	-4,2
Dış Varlıklar	129,9	125,8	-4,1
İç Varlıklar	47,8	47,0	-0,8
Değerleme Hesabı	26,6	27,2	0,6
PASİF	204,3	200,1	-4,2
Toplam Döv.Yük.	120,1	120,0	-0,1
Dış Yük.	30,6	30,6	0,1
İç Yük.	89,5	89,4	-0,2
Kamu ve Diğ. Döv. Mev.	11,5	10,9	-0,6
Bankalar Döv. Mev.	78,1	78,5	0,4
Merkez Bankası Parası	84,2	80,1	-4,0
Net Döviz Pozisyonu	9,8	5,9	-3,9
Brüt Döviz Rezervleri	127,9	123,8	-4,1
NUR	19,6	15,1	-4,5

Nitekim söz konusu haftada altın dahil brüt rezervlerin 4.1 milyar dolar azalarak 123.8 milyar dolara, Net Uluslararası Rezervlerin (NUR) ise 4.5 milyar dolar azalarak 15.1 milyar dolara gerilemesi bekleniyor.

Merkez Bankası'nın kendine ait altın rezervi bulunduğundan, altının ons fiyatındaki değişim bu değerlemeyi etkilemektedir. Geçtiğimiz hafta altının ons fiyatının haftalık bazda yüzde 0.04 yükseldiğini izlemiştik. Bunun da etkisinin 15 milyon dolar ile artış yönünde olduğu hesaplanıyor.

Diğer taraftan TCMB'nin "Dış Varlıklar" ile "Toplam Döviz Yükümlülükleri" farkından oluşan Net Döviz Pozisyonu 3.9 milyar dolar azalarak 5.9 milyar dolara geriledi.

Söz konusu haftada swap stoku 1.0 milyar dolar, döviz depo stoku 103 milyon dolar artış göstermişti. Swaplar bilanço dışı yükümlülük olarak izlenmekte olup, burada yaşanan değişim yönünde brüt ve net uluslararası rezervler etkilenmektedir. Döviz depo işlemleri ise bilanço içi yükümlülük olarak takip edilirken, yaşanan değişimin tersi yönünde net uluslararası rezervleri etkilemektedir.

NUR seviyesinin bankalarla yapılan swaplar ile 1.0 milyar dolar artış, altının ons fiyatı kaynaklı 15 milyon dolar artış ve kamu mevduatı kaynaklı 608 milyon dolar azalış ile nette 414 milyon dolar artması gerekirken gerçekleşmenin 4.5 milyar dolar azalış yönünde olması söz konusu haftada 4.9 milyar dolar net döviz satışı gerçekleştirildiğini düşündürüyor.

Böylece 2024 yılı başından bu yana brüt rezervler 17.3 milyar dolar, net uluslararası rezervler ise 19.8 milyar dolar gerileme kaydetmiş olacak.

Bankaların TL'ye dönüş hedefleri zorda

TCMB'nin faizi yüzde 50'ye çıkarması ve öncesinde atılan ek sıkılaştırma adımlarının etkisiyle TL mevduat faizleri yeniden yükselişe geçti. Buna rağmen KKM'den çıkışlar durma noktasına geldi. Bankacılık kaynakları böyle giderse KKM'nin yeniden artışa geçeceğini söylüyor.

Birol BOZKURT

Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarından çıkışlar son haftalarda iyiden iyiye azaldı. Bankacılık kaynakları, yılbaşından itibaren çıkışların hızlandığı KKM'de son dönemde yenileme oranlarının yeniden yüzde 80'i aştığına dikkat çekerken, piyasada seçimlerden sonra doların artacağına dair iddiaların bunda etkili olduğu görüşünde.

Bankaların TL mevduat faizlerini yüzde 60'lara yaklaştırmasına rağmen müşterilerin döviz dönüşümlü KKM'lerini yenilemeye devam ettiğini söyleyen kaynaklar, bankaların Merkez Bankası'nın verdiği TL dönüşüm hedeflerini tutturmada zorlandığını söylüyor. KKM, 15 Mart haftasında 8,11 milyar TL düşüşle 2,29 trilyon TL'ye gerilemişti. KKM'ye yeni girişlerin de arttığına dikkat çeken bankacılık kaynakları önümüzdeki dönemde KKM'nin yeniden artışa geçebileceğini söylüyor.

Mevduat faizleri yüzde 60'a yaklaştı

Merkez Bankası'nın, açıkladığı verilere göre, bankacılık sektörünün toplam mevduatı (bankalar arası dahil) 15 Mart ile biten haftada 200,6 milyar lira artışla 15 trilyon 935

milyar liraya çıktı. 1-3 aylık TL mevduat faizi yüzde 53,63'ten yüzde 55,7'ye yükselirken, bazı bankaların bu hafta faizleri yüzde 57'ye kadar çıkardığı görüldü.

Aynı dönemde bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 0,96 yükselişle 8,7 trilyon lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 1,96 artışla 6,5 trilyon lira oldu. Bankalarda bulunan toplam YP mevduatı, 215,3 milyar dolar düzeyinde gerçekleşirken, bu tutarın 182,8 milyar doları yurt içinde yerleşik kişilerin hesaplarında toplandı. Yurt içi yerleşiklerin toplam YP mevduatında, parite etkisinden arındırılmış veriler göz önünde bulundurulduğunda 1,9 milyar dolarlık artış görüldü.

İhtiyaç kredisi faizinde rekor artış

Merkez Bankası'nın sıkılaştırıcı adımları 15 Mart haftasında kendini gösterdi. Buna göre ticari kredi faizleri de yüzde 55,76'dan yüzde 58,5'e çıktı. Geçen haftanın rekorunu ise ihtiyaç kredi faizleri kırdı. 8 Mart haftasında yüzde 63,36 olan ihtiyaç kredi faizleri 15 Mart haftasında yaklaşık 13 puan artışla yüzde 76'ya çıktı.

Bu artışta mart başında Merkez Bankası'nın aylık kredi büyümelerine getirdiği zorunlu karşılık adımının etkili olduğu görüldü. Mevduat bankalarındaki tüketici kredileri, geçen hafta yüzde 0,15 azalarak 1 trilyon 504 milyar lira olurken faizlerinde rekor artış izlendi. Geçen hafta yüzde 63,36 olan tüketici kredi faizleri yüzde 76 olarak kaydedildi.

Kartlı ödemeler şubatta 1 trilyon lirayı aştı

Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre, kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlarla şubat ayında yapılan toplam ödeme tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 152 artarak 1,01 trilyon lira oldu. BKM, şubat ayına ilişkin verilerini açıkladı.

Buna göre, şubat ayı itibarıyla Türkiye'de kredi kartı sayısı 120,4 milyon, banka kartı sayısı 191,2 milyon ve ön ödemeli kart sayısı 91,8 milyona çıktı. Geçen yılın şubat ayı ile kıyaslandığında kredi kartı sayısında yüzde 18, banka kartı sayısında yüzde 11, ön ödemeli kart sayısında ise yüzde 23'lük artış yaşandı. Toplam kart sayısı ise yüzde 15 artarak 403,4 milyona ulaştı.

Kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlarla şubatta yapılan toplam ödeme tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 152 artarak 1,01 trilyon lira oldu. Ödemelerin 843,1 milyar lirası kredi kartları ile yapılırken, 150,3 milyar lirasında banka kartları, 19 milyar lirasında ise ön ödemeli kartlar kullanıldı. Ödemelerde büyüme oranı, kredi kartlarında yüzde 166, banka kartlarında yüzde 94, ön ödemeli kartlarda ise yüzde 184 oldu.

Kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlarla şubatta yapılan toplam ödeme sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 38 artarak 1,36 milyar oldu. Ödemelerin

763,3 milyon adedi kredi kartları, 491,1 milyon adedi banka kartları, 106,6 milyon adedi ise ön ödemeli kartlarla yapıldı. Ödeme sayılarında geçen yılın aynı dönemine göre büyüme oranı kredi kartlarında yüzde 41, banka kartlarında yüzde 27, ön ödemeli kartlarda ise yüzde 79 olarak kayıtlara geçti.

Kredi kartı hacminde düşüş başladı

BDDK verilerine baktığımızda ise 15 Mart haftasında kredi kartı hacminde gerileme başlamış gibi görünüyor. 8 Mart haftasında 1 trilyon 319 milyar TL düzeyinde olan bireysel kredi kartı hacmi 15 Mart haftasında 10 milyar liralık düşüşle 1 trilyon 309 milyar liraya geriledi. Bunda Merkez Bankası'nın mart ayı başında aldığı önlemlerin yanı sıra kredi kartlarındaki nakit avans işlemleri ve kredili mevduat hesaplarında uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 4,42'den yüzde 5'e çıkarılmasının etkili olduğu düşünülüyor.

İnternette kartlı ödemeler 294 milyar liraya yaklaştı

İnternette kartlı ödemeler ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 177 artarak 294 milyar liraya yaklaştı. İnternette yapılan kartlı ödemelerin toplam içindeki payı yüzde 26 oldu. İnternette kartlı ödeme sayısı yüzde 39 artarak 203 milyona yükselirken, internette yapılan kartlı ödemelerin toplam içindeki payı yüzde 15 olarak gerçekleşti. Kartlarla yapılan temassız ödeme sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 62 artarak 856,9 milyon oldu. Temassız ödeme tutarı ise yüzde 188 yükselişle 290,6 milyar lira olarak gerçekleşti. Şubatta mağaza içi yapılan her 4 kartlı ödemeden 3'ü temassız gerçekleşti.

Uluslararası araştırma sonucu: Türk toplumunun yüzde 85'ine göre en büyük sorun ekonomi

Ipsos Türkiye tarafından yapılan araştırmaya göre, halkın yüzde 85'i ülkedeki en büyük sorunun ekonomi olduğunu söyledi.

Toplulun büyük bir bölümü enflasyon sorunuyla mücadele etmeye devam ediyor. Ankete katılan her 10 kişiden 7'si de işsizliğin artacağını düşünüyor.

Uluslararası araştırma şirketi Ipsos tarafından yapılan anket, Şubat 2024'te her hafta 400 kişinin katıldığı toplam bin 600 kişilik bir örneklemden oluşuyor.

"Türkiye'nin en önemli sorunu nedir?" sorusuna ankete katılanların yüzde 85'i "ekonomi" yanıtını verdi. Göç sorununun ankette sadece yüzde 2-3'lük bir paya sahip olması dikkat çekiyor.

MEVCUT ENFLASYON ORANI GEREĞİ YANSITMIYOR

Araştırma ankette, "TÜİK Ocak 2024 için yıllık enflasyon oranını yüzde 64,86 olarak açıkladı. Sizin bir vatandaş olarak hissettiğiniz enflasyon yüzde 64,86 mıdır?" sorusu yöneltildi. Ankete katılımcıların yüzde 65'i "Hayır, daha yüksek algılanıyor" yanıtını verdi.

Enflasyonu TÜİK tarafından açıklanan seviyede görenlerin oranı yüzde 13 oldu. Katılımcıların yüzde 5'i enflasyonu daha düşük olarak algıladığını belirtti.

4 KİŞİDEN 3'Ü GİDİŞATTAN MEMNUN DEĞİL

Ankete katılan her dört kişiden üçü (yüzde 75) Türkiye'deki genel durumdan memnun olmadığını belirtmiştir. Memnun olanların oranı ise yüzde 18'e çıktı.

Yine 4 kişiden üçü (yüzde 74) enflasyonun çok veya biraz artacağını düşünüyor. Katılımcıların yüzde 71'i döviz kurunun yükseleceğine inanıyor.

Yüzde 72'si son bir ayda alım gücünün azaldığını hissettiğini bildirdi.

14-28 Mayıs seçimlerinin gerçekleştiği Mayıs 2023'te dolar kuru 19.7 lira iken Mart 2024'te 31.9 liraya yükseldi.

TOPLUM ENFLASYONDAN BÜYÜK ENDİŞE DUYUYOR

Ipsos tarafından 26 Ocak - 9 Şubat tarihleri arasında 500 Türk vatandaşı arasında gerçekleştirilen Dünyanın Endişeleri araştırması, enflasyonun nüfusun yarısı için en büyük endişe kaynağı olduğunu ortaya koydu.

"Ülkenizde sizin en çok endişe duyduğunuz 3 konuyu belirtir misiniz?" sorusuna katılımcıların yüzde 50'si "enflasyon" cevabını verdi.

Halkın doğrudan etkileyen fiyatların başında akaryakıt ücretleri geliyor. Benzinin litresi Mayıs 2023'te 19,8 lira iken Mart 2024'te 43,4 lira yükseldi. Motorin fiyatı ise 18,6 liradan 42 liraya ulaştı.

Faiz dolara tepeden bakardı, sonra tersi oldu, şimdi buluştular!

Alaattin AKTAŞ

26 Mart 2024 Salı

Bazı verilerin nasıl seyrettiğini zaten yaşıyor, sayısal olarak da biliyoruz; ancak bu verileri bir de grafik üstünde izlediğimizde ne kadar çarpıcı bir gidişat yaşandığını çok daha somut olarak görüyoruz...

Türkiye’de son iki-üç yıldır en çok enflasyon ve hayat pahalılığı konuşuluyor. Bu durumun altında yatan etken ise sokaktaki vatandaşın pek ilgilendirmiyorsa da hiç kuşku yok ki faizle oynanması ve bunun yarattığı kur artışı. 2021’in eylül ayında başlatılan ve geçen yılki seçimlere kadar sürdürülen faiz indiriminin yol açtığı sıkıntıları yaşıyoruz.

Türkiye’yi enflasyon ve hayat pahalılığı yönüyle tüm dünyadan ayırtıran bu indirim süreci geçen yıl haziranda son buldu. Ancak tahribat öylesine bir boyuta ulaşmıştı ki, yüzde 19’dan aşağı indirilen faiz, şimdi yüzde 19’un çok çok üstüne çıkarıldığı halde o günleri arar haldeyiz.

Enflasyonu birkaç yıl sonra faiz indiriminin başladığı dönemdeki düzeye (o da faiz gibi yüzde 19’du) çekebilsek bile hayat pahalılığını ve geniş kesimlerin geçim zorluğunu yok etme şansımız ne yazık ki artık yok.

Enflasyonu düşürebiliriz, düşürürüz de; ama hayat pahalılığını yok edemeyiz.

Hiç kimse hayal görmesin! Fiyat- gelir dengesi öylesine bozuldu ki, bundan sonra gelirler olsa olsa fiyat artışı kadar artırılır ama bu hayatın pahalı olduğu gerçeğini değiştirmez ve eskiye dönüş anlamına gelmez.

Bir zamanlar 100 lira ile 50 birim mal ve hizmet alınabiliyorken, şimdi 200 lira ile 100 birim değil, örneğin 75 birim mal ve hizmet alınabiliyor. Yarın hem gelir, hem fiyatlar artacak ve en iyi olasılıkla 400 lira ile 150 birim alınmaya devam edilecek. 800 lira ile

de 300 birim... Bu böyle devam edecek. Hayat pahalılığı daha da derinleşmese bile iyileşmeyecek.

Nereden nereye...

Gelelim girişte söz ettiğim grafiğe...

2011 yılının başından bugüne kadar olan dönemde Merkez Bankası'nın ortalama fonlama maliyeti ile doların nasıl seyrettiğini gösteren grafiğe...

Grafik şu gerçeği çok açık biçimde ortaya koyuyor:

- Merkez Bankası'nın ortalama fonlama maliyeti ile dolar arasında bir şekilde kurulan dengede fonlama maliyeti uzun süre doların üstünde seyretmiş.
- Merkez Bankası 2018'deki rahip krizi sırasında politika faizini biraz da "kavga dövüşle" hızla artırmış ve son dönemdeki oranlar hariç en yüksek düzeye çıkarmış.
- Sonrasında "Laf dinlemiyor adam" süreciyle birlikte yeni bir döneme girilmiş ve "Laf dinleyen adamlarla" politika faizi ve dolayısıyla ortalama fonlama maliyeti aşağı çekilmiş ve grafikte dikkatinizi çekecektir çok küçük de olsa ilk yeşil alan, yani faizin doların altında kaldığı ilk alan oluşmuş.
- Ama bakılmış olacak gibi değil, işler sarpa sarıyor; Naci Ağbal göreve getirilerek bir toparlanma sağlanmış ama o dönem de uzun soluklu olmamış.
- 2021'in eylülünde başlatılan faiz indiriminden sonra neler olup bittiği ise hafızalarımızda zaten çok taze. Dolar öyle bir tırmanmış ki, faizle arasında devasa bir boşluk, bir alan oluşmuş.

Faiz doları ancak yakaladı!

2023 seçimleri geride kalmıştı ve o eski ekonomi politikası, artık ne kadar politika denilebilirse, sürdürülemez hale gelmişti. İşte o çaresizlikle yeni bir ekonomik anlayışa geçilmek ve bunu gerçekleştirmek üzere yeni bir ekonomi yönetimini işbaşına getirmek kaçınılmaz oldu.

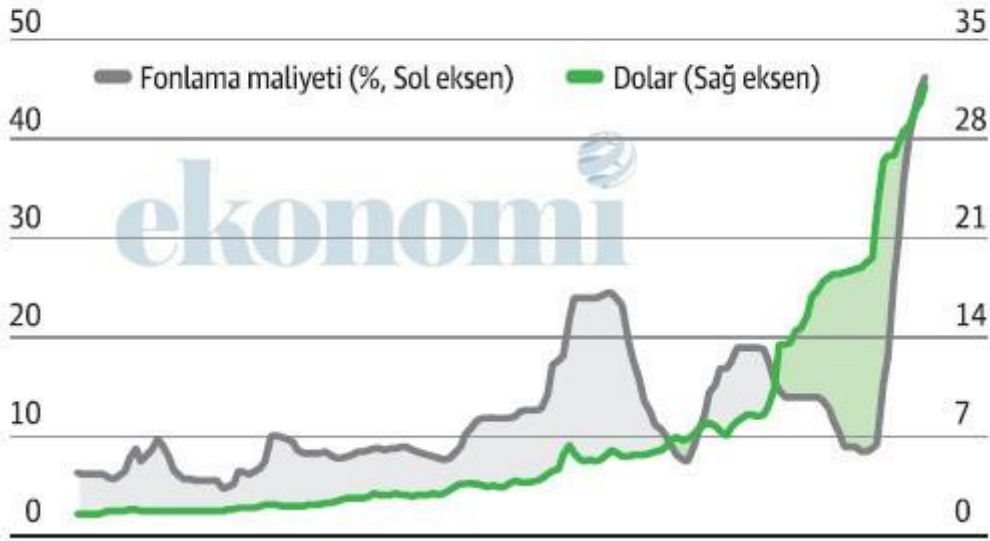
Grafikte son dönemde faizin nasıl tırmandığını görüyorsunuz. Hani burun kıvırdığımız yüzde 19 vardı ya, o düzeyi öyle bir hızla geçtik ki, fark edemedik bile.

Nihayet geçen hafta yüzde 50'ye gelindi. Hatta Merkez Bankası fonlamada bant uygulamasının sınırlarını da genişletti ve yüzde 53'e kadar fonlama olanağına kavuştu. Gidişata göre nisanda yeni bir faiz artışı gelirse ona da artık kimse şaşırmayacak.

Dolar 2022'in ocak ayından itibaren faize tepeden bakmaya başlamıştı ve o kocaman alan oluştu. İşte dolarla faiz iki yılı aşkın sürenin ardından son faiz artışından sonra ancak buluştu, hatta faiz doları az da olsa geride bıraktı.

Faizle dolar arasında yeni boşluklar oluşur mu, bilinmez; ama en azından son dönemdeki gibi yeşil bir boşluk oluşmasına pek izin verilmeyeceği ortada.

Ortalama fonlama maliyeti ve dolar (Ocak 2011-Mart 2024)

Hazine'den iki ayda rekor dış borçlanma

Naki BAKIR

26 Mart 2024 Salı

Ocak-şubat dönemindeki 305,4 milyar liralık bütçe nakit açığının 198,3 milyarı iç, 89,3 milyarı dış olmak üzere toplam 287,6 milyarı net borçlanma ile finanse edildi. Özellikle dış borçlanmadaki artış dikkati çekti. Sadece iki aydaki net dış borç kullanımı, 2023 ve 2022 yıllarının tümündeki yıllık tutarlara yaklaştı, önceki tüm yılların ise açık farkla üstünde gerçekleşti.

Bütçe açığı ve finansmanı (Milyar TL)				
	Ocak-Aralık 2023	Ocak-Şubat dönemleri		
		2023	2024	Değ., (%)
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ	-1.375,0	-202,8	-304,5	50,1
M. Y. BÜTÇE NAKİT DENGESİ	-633,2	-178,3	-305,4	71,3
M. Y. BÜTÇE FİNANSMANI	633,2	178,3	305,4	71,3
BORÇLANMA (NET)	960,8	166,6	287,6	72,6
DIŞ BORÇLANMA (NET)	99,8	47,3	89,3	88,8
Kullanım	263,1	52,0	97,4	87,3
Ödeme	-163,2	-4,6	-8,1	76,1
İÇ BORÇLANMA (NET)	861,1	119,3	198,3	66,2
Kullanım	1.313,9	166,7	367,4	120,4
Ödeme	-452,9	-47,5	-169,1	256,0
-TL Cinsinden Hazine Bonosu	-17,8	-18,0	0,0	-
-TL Cinsinden Devlet Tahvili	928,9	137,2	233,6	70,3
-Döviz Cinsinden Devlet Tahvili	-50,2	0,0	-35,3	-
NET BORÇ VERME (-)	-1,6	-0,1	-0,7	600,0
KASA/BANKA VE DİĞER İŞLEMLER	-329,2	11,6	18,5	59,5

Merkezi yönetim bütçesinin, 305,4 milyar lira ile yüksek düzeyde “nakit açığı” verdiği bu yılın ilk iki ayında, bunun finansmanı için Hazine’nin gerçekleştirdiği toplam net borçlanma da rekor kırdı. Özellikle bu dönemdeki net dış borçlanma miktarı, son iki yıldaki yıllık tutarlara yaklaştı, önceki tüm yıllardakinin ise açık farkla üzerinde gerçekleşti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, geçen yılın ocak-şubat dönemindeki 202,8 milyar lira olan açığı bu yıl aynı döneminde 304,5 milyar liraya yükselen merkezi yönetim bütçesinden sonra, bunun finansmanı için bu dönemde gidilen borçlanmaya ilişkin verileri de açıkladı. Buna göre, geçen yıl ilk iki ayda bütçe emanetleri ve avans kullanımları sonrası 178,3 milyar liraya düşen bütçenin “nakit açığı”, bu yıl aynı dönemde ise 305,4 milyar lira ile bütçe açığının da üzerinde oluştu.

Hazine bu açığın 18,5 milyar lirasını kasa-banka mevcudu ile karşılarken kalan finansman için toplam 287,6 milyar liralık net borçlanmaya gidildi. Hazine’nin ilk iki aydaki toplam net borçlanması geçen yılın aynı dönemindekinin yüzde 72,6 üzerinde gerçekleşti. Bu yılki borçlanmanın 141,8 milyar lirası ocak, 145,8 milyar lirası şubat ayında gerçekleşti.

Brüt iç borçlanma 367 milyar

Yıllara göre Hazine borçlanması (Net; Milyon TL)			
	Dış	İç	TOPLAM
2006	-407,0	-8.224,0	-8.631,0
2007	-2.477,6	8.915,3	6.437,7
2008	3.522,0	13.858,9	17.380,9
2009	6.123,3	54.770,3	60.893,6
2010	7.755,6	23.329,2	31.084,8
2011	2.468,7	14.999,1	17.467,8
2012	4.975,9	17.768,5	22.744,4
2013	8.011,7	16.465,3	24.477,0
2014	8.181,8	11.641,6	19.823,3
2015	-2.883,0	25.475,8	22.592,8
2016	4.452,0	28.520,0	32.972,0
2017	16.815,9	66.805,5	83.621,4
2018	9.656,4	50.488,9	60.145,3
2019	31.805,3	125.276,6	157.081,9
2020	25.172,2	221.776,3	246.948,6
2021	29.325,1	87.199,5	116.524,7
2022	95.835,7	373.594,1	469.429,8
2023	99.755,9	861.061,9	960.817,8
2024 (2 ay)	89.309,5	198.287,3	287.596,7

Hazine, bütçe açığının büyük bölümünü yine iç borçlanma yoluyla finanse etti. İki ayda, vadesi gelen iç borçları dolayısıyla 169,1 milyar liralık geri ödeme gerçekleştiren Hazine, bu dönemdeki ihraçlarla 367,4 milyar liralık yeni iç borçlanmaya gitti. Böylece Hazine'nin iki aylık "net" iç borçlanma tutarı 198,3 milyar lira olarak gerçekleşti.

Geçen yılın aynı dönemindeki 2,6 katı iç borç itfası gerçekleştiren Hazine'nin yeni ihraçlarla yaptığı iç borçlanma tutarında 2023'ün aynı dönemine göre artış yüzde 120,4, net iç borçlanma miktarındaki artış ise yüzde 66,2 oldu. Hazine bu yıl da iç borçlanmayı esas olarak TL cinsi tahvil ihracı ile gerçekleştirdi. Eski TL tahvil ihraçlarından vadesi gelenler dolayısıyla iki ayda 21,4 milyar liralık geri ödeme yapan Hazine, aynı dönemde bu kağıtlarla 255 milyar liralık yeni borçlanmaya gitti.

Böylece Hazine'nin TL tahvil ihracıyla yoluyla yaptığı net iç borçlanma iki ayda 233,6 milyar liraya çıktı. TL cinsi Hazine bonusu ihraçları dolayısıyla geçen iki ayda 18,9 milyar liralık geri ödeme gerçekleştiren Hazine, bu yıl aynı dönemde geri ödemesi bulunmayan bu kağıtlarla borçlanma yoluna başvurmadi.

Hazine, bu yıl, döviz cinsi bono ihracı yoluna da başvurmazken, döviz cinsi tahvillerde 147,8 milyar liralık geri ödeme gerçekleştirip 112,5 milyar liralık yeni borçlanmaya gitti ve bu kağıtlara dayalı borçlarında 35,3 milyar lira ile net ödeyici oldu.

Rekor dış borçlanma

Hazine'nin bu yılın ilk iki ayındaki borçlanmasında en çarpıcı gelişme ise dış borçlar cephesinde yaşandı. İki ayda vadesi gelen dış borçları dolayısıyla 8,1 milyar lira tutarında itfa gerçekleştiren Hazine, aynı dönemde 97,4 milyar lira ile bunun yaklaşık 12 katı yeni dış borçlanmaya gitti. Böylece Hazine'nin iki aylık "net" dış borçlanması 89,3 milyar lira ile geçen yılın eş dönemindeki 88,8 üzerinde gerçekleşti.

Dış borçlanma esas olarak şubatta gerçekleşti. Ocakta borçlanabildiğinden daha fazla geri ödeyerek yaklaşık 1 milyar lira ile "net ödeyici" olan Hazine, dış finans çevrelerinde Türkiye'ye yönelik algıda iyileşmenin başladığı şubat ayında ise 4,4 milyar liralık geri ödemeye karşılık 94,7 milyar liralık kullanım gerçekleştirerek 90,3 milyar liralık net dış borç sağladı.

Tüm yılların rekoru kırılıyor

Hazine'nin geçen yıl iki ayda 47,3 milyar lira olan net dış borçlanması, yılın tümünde de 99,8 milyar lira olarak gerçekleşmişti. Söz konusu tutar, 2022'de de 95,8 milyar lira olmuştu. Buna göre bu yıl daha ilk iki aydaki net dış borçlanma, 89,3 milyar lira ile 2023 ve 2022 yıllarının tümündeki net dış borçlanma tutarlarına yaklaştı, önceki

yılların tümündeki yıllık net dış borçlanma miktarlarının ise açık farkla üzerinde gerçekleşti.

Bu yılın tümündeki gerçekleşecek net dış borçlanmanın önceki tüm yıllardaki tutarları aşacağı bekleniyor. 2023'ün ikinci yarısından itibaren yeni ekonomi yönetiminde uygulanan "sıkı para" temelli ekonomik politikaların da etkisiyle dış finans çevrelerinin algısındaki iyileşme, kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'in 9 Mart'ta Türkiye'nin kredi notunu "B"den "B+"ya yükseltmesi ve not görünümünü de "durağan" - dan "pozitif "e çevirmesi ile daha da somutlaştı.

Uzun yıllar sonra bir ilk olan bu not artırımını, Haziran 2023'ten beri uygulanan politika değişikliklerinin dayanıklılığı ve etkinliğinin göstergesi olarak değerlendiriliyor. Bu gelişmeler, izleyen dönemde dış kaynak temininde koşullarında iyileşmenin artması ve dış borçlanma imkanlarında artış senaryolarını destekliyor.

Abdulkadir Selvi

Skandalın merkezinde İmamoğlu var

İSKİ skandalına Ergun Göknel'in Nurdan Erbuğ ve Feray Göknel arasındaki aşk trafiği neden olmuştu.

Skandal, Ergun Göknel'in boşandığı eşi Nurdan Erbuğ'un itirafları üzerine patlak vermişti. Ergun Göknel, ihaleye fesat karıştırma ve mal varlığının kaynağını açıklayamadığı için 12.5 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

İSKİ'NİN FATURASI

İSKİ'nin siyasi faturasını ise SHP ödedi. CHP, 25 yıl boyunca İstanbul'da belediye başkanlığı seçimlerini kazanamadı. CHP'ye İstanbul İl Başkanlığı binasının satın alınmasıyla ilgili soruşturmada ortaya çıkan ilişkiler ağı ise dudak uçuklatacak cinsten. İSKİ, bu olayın yanında devede kulak kalır.

MENFAAT AĞI

Bu olayla ilgili en büyük talihsizlik seçim dönemine denk gelmesi. Zamanlama önemli. Bu soruşturmanın seçime denk gelmesi talihsiz oldu. Çünkü, paradan kule dikenler de seçimlerde İmamoğlu'nu harcamak için yapıldığını tezini işliyorlar. Seçim döneminde yapılacak olan her müdahale ters teper. Ama burada İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ndeki ihale sisteminin etrafında oluşturulmuş bir menfaat ağı var. Bu ağın tam merkezinde ise Ekrem İmamoğlu yer alıyor. Çünkü güç ve para onda.

PARA, GÜÇ, İHTİRAS

CHP İstanbul İl Başkanlığı'na bina alınmasıyla ilgili soruşturma ile yumağın ucu tutuldu. Soruşturma derinleştikçe Ekrem İmamoğlu'nun etrafında oluşan bir ilişkiler ağı ortaya çıkıyor. Para kulelerinin arkasında bu kez yasak aşk üçgeni bulunmuyor. Burada aşk para. Buradaki üçgen ise para, güç ve ihtirastan oluşuyor. Gücü Ekrem İmamoğlu, parayı İstanbul Belediyesi, ihtirası ise cumhurbaşkanlığı hedefi oluşturuyor.

CHP'Yİ ALDILAR SIRA TÜRKİYE'DE

İBB'deki ihale sisteminden beslenen bu yapı önce CHP'deki kurultayı aldı. Şimdi seçimleri almaya çalışıyor. Eğer ikinci hamlelerinde de başarılı olurlarsa hedef cumhurbaşkanlığı...

ZELENSKİ'Yİ YARATAN

Bazı farklılıklar olmakla birlikte Zelenski de Ukrayna'nın başına böyle getirilmişti. Bir palyaçodan kahraman çıkaran ABD daha sonra onun üzerinden Ukrayna'yı Rusya'ya karşı savaşa soktu. İngiliz Büyükelçinin balık ziyafetinde bulunduğu, Amerikan Büyükelçisi'nin Türkiye'ye ayak bastığı anda ilk ziyaret ettiği kişi olan Ekrem İmamoğlu üzerinden neyi planlıyorlar?

SAATLERCE PARA TAŞINDI

CHP'ye il binasını satan Ali Rıza Braka, "Sürekli olarak birileri çantalarla para getiriyorlardı" diyor.

Çantalar halinde paraların taşındığı ofisin sahibi Av. Gökhan Taşkapın ise ifadesinde içerideki manzarayı şöyle anlatıyor: "Ofise çeşitli yerlerden farklı miktarlarda yaklaşık 3 saat boyunca para getirilmiştir. Ayrıca kapalı 2 çanta daha getirildi ancak bu çantalar açılmadı. Ofiste otururken gelen giden paraları Fatih Keleş not alıyordu. O sırada bir çanta para ile bir şahıs daha geldi. 1 milyon lira olduğunu ve bunun İBB'den gönderildiğini ve ihaleyi verecekleri kişinin ayarladığını söyledi. Gelen giden tüm para notları en son Tuncay Yılmaz'a teslim edildi".

GÜL İNŞAAT'TAN İSTENEN PARA

Büyükkçekmece'deki yolsuzluk operasyonu nedeniyle tutuklananlardan birisi de Gül İnşaat'ın sahiplerinden Ali Gül'dü. Gül ailesi bina satın alınması işinde de karşımıza çıkıyor.

Av. Gökhan Taşkapın, "CHP tarafı taşınmazları satın alırken Gül İnşaat sahibi Metin Gül'ün binanın alınmasına 2 milyon lira yardım etmesini istedi. Bu nedenle birçok kez Gül'ün de bulunduğu toplantılar gerçekleştirdik. Gül bana kendisinin Büyükkçekmece'de ve Sarıyer'de çok fazla yatırımı olduğunu, CHP'den Sarıyer Belediye Başkanı Şükrü Genç ve dosyada ismi bulunan Fatih Keleş'in arada bulunan 2 milyon lirayı kendisinden istediklerini, bu parayı vermezse bu kişilerin yatırımlarını durduracaklarını söylediklerini, Keleş'in Ekrem İmamoğlu'na yakın olması nedeniyle bu durumdan korktuğunu ve mecburen parayı ödemek zorunda olduğunu söyledi. 1 milyon lira da Metin Gül tarafından kayıt dışı olarak tapu devri yapıldığı gün ödenmiştir" diyor.

PARA KULELERİ

Para kulelerinin buzdağının görünen yüzü olduğunu savunuyorum. Çünkü Ekrem İmamoğlu, İBB başkanı olalı 5 ay olmuş. Etrafında kurduğu ilişkiler ağı sayesinde paradan kuleler yapmış. Peki 5 yıl içinde kaç kule diktiler? Eğer CHP il binasının satın alınmasıyla ilgili soruşturma ciddiyle sürdürülürse karşımıza Amerika'daki İkiz Kuleler'e benzer bir tablo çıkar.

MİLLETVEKİLİNE TAHSİSLİ ARAÇ

Soruşturmaya yürüten İstanbul Basın Savcılığı dün şüpheli sıfatıyla birisinin ifadesine başvurdu. O kişi iş insanı Hüseyin Köksal'ın şoförü Servet Aydın. İş insanı Hasan Şenyurt geçen hafta savcılığa tanık sıfatıyla bir ses kaydını iletti. Hasan Şenyurt, ses kaydında Servet Aydın'ın, "6 ay çakarlı arabayla para taşıttı. 'Çantayı koysana' diyor. Çantayı bir açtım. Silme Euro, dolar. Odaya götürüyor" dediğini ifade ediyor.

Servet Aydın'ın iş insanı Hüseyin Köksal'ın şoförü olduğunu söylemiştim. Peki iş insanı hangi milletvekiline tahsisli çakarlı arabayı kullanıyor?

ÖZGÜR KARABAT'A AİT

Çakarlı araba CHP İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'a ait. Özgür Karabat'ı hatırladınız mı? Ekrem İmamoğlu döneminde İETT'den 41 milyar TL'lik 14 ihaleyi alan kişi. Özgür Karabat şimdi İmamoğlu'nun desteğiyle CHP Genel Saymanlığı koltuğunda oturuyor.

ÇAKARLI ARABA

Peki çakarlı arabayı neden tercih ediyorlar?

Hasan Şenyurt, "Çakarlı milletvekili aracının durdurulmamasından dolayı" diyor. Hadi bir soru daha. Bu paralar nereye gidiyor? O sorunun cevabını da yine iş insanı Hasan Şenyurt veriyor. "Kültür A.Ş'nin paraları İmamoğlu İnşaat Genel Müdürü Tuncay Yılmaz'a götürülüyor."

6 ay boyunca taşınan paranın miktarının 200 milyon TL olduğu iddia ediliyor.

KÜLTÜR A.Ş.

Kafanızı çok karıştırmak istemem. Ama çakarlı araçlarla para taşınan Kültür A.Ş'nin başında ise Serdal Taşkın var. Serdal Taşkın aslında bir iş insanı. İmamoğlu'nun yakın dostu. İmamoğlu Beylikdüzü Belediye Başkanı iken iki şirket kurup 42 milyonluk ihale aldığı söyleniyor. İmamoğlu İBB başkanı olunca Serdal Taşkın'ı Kültür A.Ş. Genel Müdürü yapıyor.

CHP İstanbul İl Başkanlığına bina satın alınması işlemiyle başlayan soruşturmada bir ilişkiler ağı ortaya çıkmış durumda. Bu yumağın ucu çekildiğinde karşımıza Ekrem

26.03.24

İmamoğlu çıkarsa şaşırmayın. Çünkü bu çarkın merkezinde İmamoğlu yer alıyor. Bakalım İmamoğlu'na dokunulabilecek mi?

PONZİ SEÇİL'İ GEÇMİŞ

Bu iş Ponzi Seçil işini geçmiş. Çünkü orada Seçil, yüksek kâr vaadiyle bazı ünlü futbolcuları dolandırıyor. Burada kamu imkânları kullanılıyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin imkânları kullanılarak para toplanıyor.

Esfender KORKMAZ

Yabancı sermaye krizi

21 yıldır siyasi iktidarın orta ve uzun dönemli bir iktisat politikası olmadı. Orta vadeli program bir kalkınma programı değildir; bu program yalnızca temennilerin sıralandığı ve aralarında koordinasyon olmayan, bugüne kadar da tutmayan ve sonuç vermeyen AKP'nin kendisi için oluşturduğu bir niyet mektubudur.

Dahası Türkiye'nin büyüme dâhil, bir kalkınma programı olmalıdır. Hükûmet yalnızca büyümeyi söylüyor.

Merkez Bankası'nın kararları da, kısa vadeli ve daha ziyade beklentileri yönetmek üstüne kararlardır.

Türkiye'nin öteden beri yumuşak karnı döviz sorunudur. Döviz sorununu çözmek, Araplardan yüksek faizle borç almakla veya MB'nin TL verip swap yapmasıyla ya da Varlık Fonu'nun yüzde 10 faizle dolar tahvili satmasıyla olmaz. Çünkü döviz sorunu yalnızca MB rezervleri ile çözülmez. Türkiye'nin, özel sektörün döviz pozisyon açıkları devam ettikçe, yeni krizler çıkar.

Döviz açıklarını çözmemiz için, üretimde kullanılan ithal girdi payını yüzde 15 seviyesinin altına düşürmemiz, Millî dış ticaret politikamızın olması ve yabancı yatırım sermayesi çekmemiz gerekir.

Çin doğrudan yabancı yatırım sermayesi çekerek fert başına gelirden bizi geçti. Güney Kore de doğrudan yabancı yatırım sermayesini teşvik ederek, kalkınmış ülke düzeyine ulaştı. Biz ise halen borsaya gelen portföy yatırımları ile uğraşıyoruz.

Yabancı sermaye hareketleri; doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları olarak sınıflandırılmaktadır.

Doğrudan yabancı yatırım sermayesi; (İng: *Foreign direct investment*- Fr. les investissements directs étrangers?)

Yerleşik olmayan şirketlerin veya özel kişilerin bir ülkeye doğrudan fiziki yatırım yapması, yerli bir yatırımı satın alması, ülkede mevcut bir şirket ile ortaklık kurmasıdır. Yabancı yatırım sermayesi, iktisadi rasyonelliğe uygun olarak, kârlılık ve risk faktörlerini dikkate alarak yatırım kararı verir.

Yabancı yatırım sermayesi yatırım kararlarında; mülkiyet güvencesi, siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlar gibi risk unsurlarını da dikkate almak zorundadır

Portföy yatırımları; (*İng: Portfolio Investment-Fr.investissements de portefeuille*) net varlık, tahvil ve senetler, vadeli mevduat, para, altın, döviz ve finansal türevlerdir. Portföy yapısı oluşturmada, farklı enstrümanların reel getiri oranı, sermayenin risk alma eğilimi, likidite tercihinine bağlı olarak değişir.

Bu yatırımlar için yatırımcıların kur riski, politik riskler ya da bilgi riskleri gibi olası riskleri göze almaları gerekebilir. Doğrudan yapılan yatırımlara oranla portföy yatırımlarının vadeleri daha kısa süreli olur. Bu sebeple yabancı portföy yatırımları almış olan ülkeler iyi bir planlaması bulunan finansal piyasalara ihtiyaç duyar.

Hedge fon (hedge fund), = serbest yatırım fonu veya risk fonu, görece olarak likit olan mal varlıkları üzerinden al-sat yapılan ve açığa satış, kaldıraç, ve türevler gibi daha karmaşık ticari işlem, Portföy-yapımı ve risk yönetimi tekniklerinin çok sık kullanıldığı bir yatırım fonu türüdür.

Türkiye'ye 2003 yılından sonra kârlı işletmeleri ve bankaları satın alan yabancı yatırım sermayesi girdi ve fakat doğrudan fiziki yatırım yapan yabancı yatırım sermayesi girişi çok sınırlı oldu.

2023 yılında gayrimenkul alımı dâhil, 6,2 milyar dolar girdi ve fakat 6,9 milyar dolar yerli sermaye çıktı.

2022 yılında gelişmiş ülkelere giden doğrudan yabancı yatırım sermayesi yüzde 37 oranında düşerken, gelişmekte olan ülkelere giden doğrudan yabancı yatırım sermayesi yüzde 4 oranında arttı.

2022 yılında Türkiye'ye giren doğrudan yabancı yatırım sermayesi yok denecek düzeydedir.

DOĞRUDAN KÜRESEL YABANCI YATIRIM SERMAYESİ			
	2021 MİLYAR DOLAR	2022 MİLYAR DOLAR	YÜZDE DEĞİŞME
DÜNYA	1 478	1 295	-12
GELİŞMİŞ ÜLKELER	597	378	-37
AVRUPA	51	-107	
KUZEY AMERİKA	453	338	-26
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	881	916	4
AFRİKA	80	45	-44
LATİN AMERİKA	138	208	51
ASYA	662	662	0
TÜRKİYE	9	6	-33

Yabancı yatırım sermayesi çekmek için;

***Sıcak parayı, spekülâtif sermayeyi kontrol etmeliyiz. Çünkü sıcak para ekonomide kırılganlığı artırır. Kırılgan ekonomilere doğrudan yabancı yatırım sermayesi gitmez.**

***Devleti yeniden kurumsal devlet yapmalıyız. Hukuki ve fiili anlamda mülkiyet güvencesini sağlamalıyız. Çin’de demokrasi yok ve fakat kurumsal devlet var.**

***Doğrudan yabancı yatırım sermayesi için daha yüksek teşvik vermeliyiz.**

İbrahim Kahveci

Muhsin Yazıcıoğlu ne diyordu?

Öldü mü; öldürüldü mü?

Adnan Kahveci ve Recep Yazıcıoğlu öyle... Öldüler mi; öldürüldüler mi?

Bir dönem sıkça rahmetli Turgut Özal için de benzer savlar ileri sürülüyordu. Öldü mü; öldürüldü mü?

Onu bilmiyorum ama şunu net biliyor ve görüyoruz: Türkiye'ye büyük faydası dokunan ve dokunacak kişiler pek yaşamıyorlar.

25 Mart 2009: Daha dün gibiydi. Nerede ise TV'ler naklen yayınlıyordu... Muhsin Yazıcıoğlu'nun helikopteri düşmüş-düşürülmüş ama yeri bir türlü bulunamıyordu. Oysa Muhsin Yazıcıoğlu ile beraber olan gazeteci İsmail Güneş telefon pili bitene kadar TV'lere canlı bağlanıyor; 112 acili arıyor ama bir türlü kimse onun yerine ulaşamıyordu.

Ve hepsi öldü...

Muhsin Yazıcıoğlu FETÖ için “Bizim tarlayı da sürmüşler” demişti. Malum tarla ve meyveler ortada...

Ölüm yıldönümü vesilesi ile sosyal medyada Muhsin Yazıcıoğlu hakkında paylaşımlara bakıyorum:

“Vatanı sevmenin çilesini biz çektik edebiyatını onlar yaptı”

“İnanmadığım yolda milyonlar ile yürüyeceğime, inandığım yolda tek başıma yürürüm”

26.03.24

Eminim çok daha derin söylev ve notları vardır. Zamanında kendisini daha fazla takip etmem gereken kişilerden biriydi Muhsin Yazıcıoğlu. Böyle kişileri ara ara paylaşıyorum.

Bu düşünceler içerisine dalmış giderken kulağıma Erdoğan'ın sesi geldi: "İBB'nin borcunu 5 kat artırdı" diyordu.

Ekrem İmamoğlu için Mart 2019-Mart 2024 dönemi diyebiliriz.

Şunu net görüyoruz ki 2019 yılına göre fiyatlar Erdoğan'ın Nass.. politikası ile 10 kat civarında arttı.

Mesela 2018 sonunda 1600 lira olan asgari ücret şimdi 11 kat artışla 17 bin liraya yükseldi.

O nedenle borçların 5 kat artışı bana düşük bir oran gibi geldi.

Elbette bu düşünce ile yetinmeyip mutlak rakamlara bakmak zorunda hissettim kendimi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinden Erdoğan'ın başına olduğu Hükümetin borçlarına baktım: 1 trilyon 150 milyar liradan 7 trilyon 240 milyar liraya yükselmiş.

Ekrem İmamoğlu'nu borçları 5 kat artırmakla suçlayan Erdoğan ülke borçlarını meğerse 6,4 kat artırmış.

Aklıma hemen Muhsin Yazıcıoğlu'nun sözü geldi: "Edebiyatını onlar yaptı"

Lakin bu edebiyat yapma kabiliyeti AK Parti ve Erdoğan'da çok güçlü: Mesela **2001 büyük krizinde bile %11,8 olan -Kamu Yatırım Oranı- AK Parti dönemi boyunca ortalama %9,5'de kaldı.**

Ama edebiyatı çok güçlü olanlar bunu "Eser Siyaseti" adı altında topluma sattılar. Yani rakamların başka dediği her şeyi edebiyat ile topluma çok güzel yedirebildiler.

Ülkenin ihtiyaç yatırımlarını yapmadılar ama şov yatırımlarını yaptılar. Çünkü çok iyi edebiyat gibi çok iyi şovmenlik de yapabiliyorlardı.

İşte önceki gün bir örneği daha yaşadık.

Bir edebiyat örneği daha...

TABLO IV.3.1. MERKEZİ YÖNETİM BORÇ STOKU (Milyar TL)

Merkezi Yönetim Borç Stoku	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 Şubat
Toplam	1.067,1	1.329,1	1.812,8	2.747,8	4.035,4	6.735,9	7.238,1
İç Borç Stoku	586,1	755,1	1.060,4	1.321,2	1.905,3	3.209,3	3.440,8
Dış Borç Stoku	481,0	574,0	752,5	1.426,6	2.130,1	3.526,6	3.797,3

